
Nummer 1
Februari 2025

Dialog

25

27

NON Groep
Find us on
facebook

Om te bewaren!

27 jaar
NON &
25 jaar
Dialog

Uit de oude doos....

Uit de oude
doos en meer...

Magazine van de Nierpatiëntenvereniging
Oost Nederland [NON]

***Waar gaat uw volgende
vakantie-dialyse naar toe?***

Groepsreizen in het voorjaar én in het najaar
Ruime keuze uit 40 mooie bestemmingen;
Spanje, Griekenland, Turkije etc.
Individuele vakanties
Overwinteren

De luxe van uw eigen persoonlijke reisagent
Van standaard pakketreizen tot reizen op maat
Nauw en persoonlijk contact met het dialysecentrum
Uw dialyses én reis worden perfect op elkaar afgestemd
Garantie van de ANVR & SGR

www.dia-travel.nl   info@dia-travel.nl   06 33100779

Colofon

Lid worden of wijzigingen doorgeven?

Website: www.non-twente.nl

E-mail: info@non-twente.nl

Telefonisch: 0648524344.

Het lidmaatschap is 22 euro per jaar, incl. lidmaatschap van de Nierpatiëntenvereniging Nederland [NVN] en het blad Niermagazine [6X] en het blad Dialoog [3x].

Correspondentieadres:
Noordikslaan 47, 7602CC
Almelo. Tel: 0651506525.

Patiëntenvoorlichting:
Bij onze deskundigen kunt u terecht voor informatie of voor een gesprek. Tel: 0651506525 of per e-mail.

Voorzitter: Janine v/d Linde.

Penningmeester: Eric Niekolaas.

Secretariaat: Carola Bouwhuis.

Dialoog: Jenny Laarman, [eind] redacteur, ledenbestand.

Activiteiten: Bennie ter Grote

Facebook: Janine v/d Linde.
www.facebook.com/nontwente

Webmaster: Martin Damhuis.

Giften /contributie:
Deze kunt u overmaken naar bankrekening:
Nierpatiëntenvereniging Oost Nederland. Banknummer:
NL87 ABNA 0448 0622 67 in Almelo.

Telefoon dialyse afdelingen:
Almelo: 088- 7084350
Enschede: 053- 4872460
Hardenberg: 0523-276790
Winterswijk: 0543-820437

Uitgever: DNB-groep
Hoogezand.

Oplage: De Dialoog verschijnt 4 keer per jaar in een oplage van 250 stuks.

Inleveren kopij 01-04-25
De Nierpatiëntenvereniging Oost Nederland is niet verantwoordelijk voor de inhoud van advertenties en ingezonden artikelen. <<<

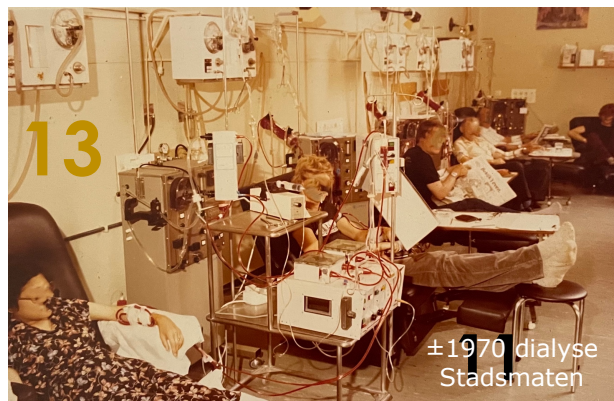
DNB Groep verzorgt sociale en maatschappelijke publicaties ten behoeve van diverse stichtingen en verenigingen door heel

Lid worden? Zie onze website: www.non-twente.nl

Cover: Taart
Freepik.nl

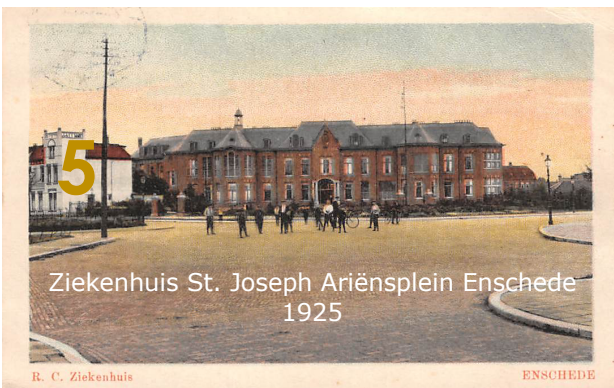
In nummer: **1**

±1970 dialyse
Stadsmaten

2. Inhoud
3. Nieuwjaar-brunch
4. Van uw vereniging
5. MST
7. Oldenzaal
8. Haaksbergen
9. Losser
10. Haaksbergen
11. Dr. Jordans
13. Dialyse Stadsmaten
17. Joop
22. Brief NON
23. St. Joseph
24. Museum MST
25. Dialyse MST 2025
26. Gordelroos
27. Koken met Hermie
28. Geen nacht
29. Nog even dit

Ziekenhuis St. Joseph Ariënsplein Enschede
1925

R. C. Ziekenhuis

ENSCHEDA

Ziekenhuis Ziekenzorg Veenstraat Enschede
1928

ZIEKENHUIS „ZIEKENZORG“ - ENSCHEDA

Foto's NON-activiteiten

STAP
Steun- en adviespunt

"Stap" 16 nov.

KERST
BRUNCH

Kerstbrunch 15 dec.

KERST
BRUNCH

Walk & Talk 26-02

Kerstbrunch 15 dec.

KERST
BRUNCH

Janine

Informatie van uw vereniging

Beste Dialoog lezers,

Deze keer een heel ander magazine [Dialoog] dan dat u van ons gewend bent. In **2023** bestond de Nierpatiëntenvereniging Oost-Nederland [NON] 25 jaar [zijn we vergeten] en **nu** dus 27 jaar. Ook betaalt het magazine "Dialoog" van de NON in **2025** 25 jaar. Dus het leek ons een goed idee om eens in de geschiedenis van de Twentse ziekenhuizen en het ontstaan van dialyse etc. te duiken. We gaan het noemen: "**Uit de oude doos**"

Op internet hebben we de historie van de ziekenhuizen in de regio opgezocht en gevonden. Heel interessant eigenlijk. Ziekenhuizen in de regio zijn ongeveer ontstaan vanaf 1900. En als je die mooie gebouwen van die begin jaren ziet... heel jammer dat ze er vrijwel niet meer zijn. U kunt nog wel ziekenhuis voorwerpen uit die tijd bekijken door naar het museum van MST te gaan. [Pagina 24]

In dit nummer beginnen we bij de geschiedenis van de Enschedese ziekenhuizen. We hebben het verhaal van dr. Jordans uit 2018 nogmaals geplaatst. Dit gaat over 25 jaar geschiedenis van hemodialyse in het MST. In nummer 2024-2 van vorig jaar hebt u de veranderingen van de laatste 25 jaar dialyse in het MST kunnen lezen, geschreven door dr. Hans Brink.

We hebben enkele pagina's gewijd aan onze eerste voorzitter, Joop v d Pieterman, die veel voor elkaar heeft gekregen voor wat betreft dialyse in onze regio, maar ook

landelijk bij de NVN [oude LVD] heeft hij het nodige gefikst.

In Dialoog **nummer 2** besteden we aandacht aan de ziekenhuizen in Almelo en Hengelo en aan onze tweede voorzitter, Leo Velthuis. Voor de meesten van jullie nog heel bekend.

In Dialoog **nummer 3** de ziekenhuizen in Hardenberg en Winterswijk en aan Janine, onze derde voorzitter, die helaas in maart van dit jaar stopt. We hopen op een nieuwe voorzitter. Hebt u belangstelling? Meldt u aan. Dat zou heel fijn zijn.

Nummer 4 gaat verder met o.a. de historie van transplantatie etc. **Ons advies is om ze alle 4 te verzamelen**, dan hebt u een mooi naslagwerk over de ziekenhuizen, dialyse etc. in Twente en omgeving.

Op de website www.non-twente.nl vindt u het artikel met vakantie-tips en de problematiek met het taxivervoer terug.

Agenda: 27 maart Algemene Leden Vergadering NON.

Groet, Jenny Laarman. <<<

Ziekenhuizen Enschede

Het ontstaan van het ziekenhuis in Enschede kent een turbulente historie. In dezelfde periode [eind 19e eeuw] worden twee ziekenhuizen opgericht.

Een R.K.-ziekenhuis onder leiding van het kerkbestuur en een neutraal ziekenhuis onder leiding van de fabrikanten-elite. Dankzij Deken Meurkens komen in **1889** Zusters Franciscanessen vanuit Noord-Deurningen [uit Denekamp] en beginnen met de katholieke ziekenverpleging.

In die tijd was het gebruikelijk dat zieken thuis werden verpleegd. In **1892** wordt duidelijk: de zusters krijgen het te druk met het verlenen van hulp aan zieken thuis [alleen de rijken konden zich dit permitteren] en daardoor ontstaat de noodzaak om patiënten in een ziekenhuis te verplegen. Na verloop van tijd wordt de "Vereniging Rk Ziekenverpleging" opgericht met een klein ziekenhuis in een pand aan de Markt, later in **1914** opent het statige Sint Joseph Ziekenhuis haar deuren aan het Ariënsplein [de voorloper van Stadsmaten].

Dankzij schenkingen van verschillende textielabrikanten en een forse schenking van 20.000 gulden van mevrouw A. Ledebouer-Van Heek voor de bouw en inrichting van het ziekenhuis, kan op 26 juni **1897** een tweede [klein] ziekenhuis geopend worden aan de Veenstraat. [Ziekenzorg]
Dit ziekenhuis groeit later uit tot het grote ziekenhuis aan de Haaksbergerstraat.

uit
de oude doos

R. K. Ziekenhuis (voorzijde) — Enschede.

St. Joseph R.K.- ziekenhuis 1925 Ariënsplein

ZIEKENHUIS „ZIEKENZORG“ — ENSCHEDE.

Ziekenhuis Ziekenzorg, 1928 aan de Veenstraat

De twee ziekenhuizen voorzien in een grote behoefte en willen uitbreiden, maar tijdens de oorlog loopt alles anders en leggen de Duitsers beslag op het St. Joseph ziekenhuis. Op 1 april **1945** is de bevrijding, maar nog veel langer verblijven er honderden krijgsgevangenen in Enschede onder de status van Prisoners of War van de geallieerden. Daarna komen de gewenste uitbreidingen bij beide ziekenhuislocaties, die op een steenworp afstand van elkaar liggen. Bron: <https://www.mst.nl/museum/Cultureelerfgoedenschede.nl> Foto's: Enschedeansichten.nl <<<

In **1967/1968** komen de eerste onderzoeken naar samenwerking tussen Ziekenzorg en de Stadsmaten op gang, maar allerlei strubbelingen zorgen ervoor dat pas in **1990** er een fusie komt onder de naam: Medisch Spectrum Twente. [MST] Aan de buitenkant duidelijk zichtbaar door de bouw van een loopbrug tussen Ziekenzorg aan de Rippadastraat en de Stadsmaten aan het Ariënsplein.

Met die fusie onder de naam: Medisch Spectrum Twente, waar ook het ziekenhuis in Oldenzaal in mee is gegaan. Tevens maakten de poliklinieken in Haaksbergen en Losser, tot september 2017, onderdeel uit van MST.

MST anno nu

Ruim 130 jaar later is er veel veranderd. De medische wetenschap heeft een vlucht genomen en MST draagt hier volop aan bij. Ze zijn nu een topklinisch ziekenhuis, een centrum voor opleiding en onderzoek. Tegelijkertijd is de kern van het werk al die jaren gelijk gebleven. "In MST voelen we ons nog steeds persoonlijk betrokken bij onze patiënten, net als toen."

MST is een van de zeven Santéon ziekenhuizen die nauw samenwerken om de zorg te verbeteren door van elkaar te leren. Het verzorgingsgebied van MST bestaat uit 263.000 inwoners. Er werken circa 3.700 medewerkers, onder wie 235 medisch specialisten. Bron: MST.nl AD.nl en Tubantia.nl <<<

Ziekenhuis Ziekenzorg Rippadastraat

R.K ziekenhuis Stadsmaten Ariënsplein

MST 2025

MST Haaksbergerstraat

Ziekenhuis Oldenzaal

uit
de oude doos

Vanaf 1848 verzorgden de Franciscanessen zusters uit het klooster, zieken bij de mensen thuis. [Alleen als je rijk was]

In **1894** openden de zusters van Franciscanessen van Heythuysen een klein ziekenhuis met 10 bedden aan de Zuidwal in Oldenzaal, achter het klooster met de naam Heil der Kranken. Het pand was al snel te klein en het ziekenhuis verhuisde naar de Prins Bernardstraat.

In **1918** opende het Heil der Kranken-ziekenhuis, ontworpen door architect Karel Croonen. Zusters verhuisden mee voor de zorg en opleiding. Nu is het onderdeel van het Medisch Spectrum Twente. Het ziekenhuis begon in 1918 met 207 bedden. De zusters Franciscanessen woonden in het klooster aan de Gashuisstraat. Ze verlieten de medische zorg in Oldenzaal tussen 1958 en 1960. Hun plaatsen werden ingenomen door de zusters Franciscanen van Denekamp.

Naast het ziekenhuis was een eigen boerderij met koeien en varkens en er werd onder meer witte kool [boeskool] verbouwd voor eigen gebruik. De producten die over waren werden verkocht in de omliggende gemeenten. Zo kwam Oldenzaal aan de naam "Boeskoolstad".

Na de fusie met de ziekenhuizen in Enschede en Losser [MST] werd het tijd voor de zusters Franciscanen van Denekamp om definitief afscheid te nemen.

Ziekenhuis aan de Zuidwal 1895

Heil der Kranken 1918

Klooster Gasthuisstraat

Het MST streefde naar concentratie van werkzaamheden in de ziekenhuizen. De Oldenzaalers moesten dan ook in **1995** actievoeren om hun ziekenhuis, in elk geval gedeeltelijk, te kunnen behouden. Het ging niet alleen om het behoud van belangrijke voorzieningen, maar ook een stukje geschiedenis, en dat is gelukt.

2017 is het ziekenhuis verbouwd en feestelijk geopend.

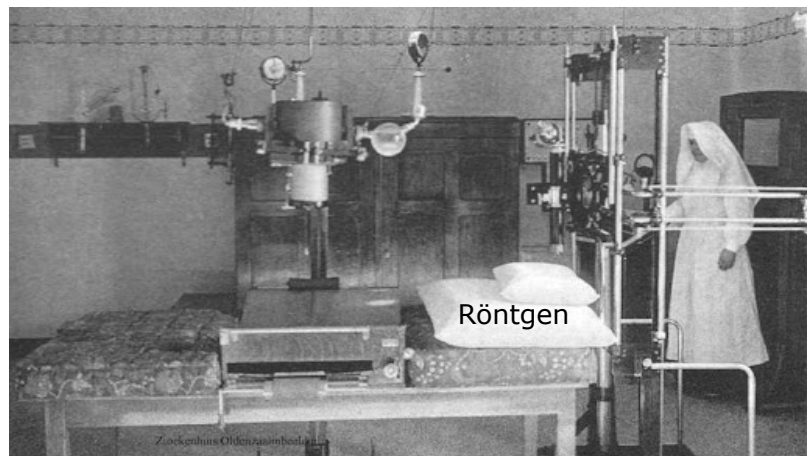
In 2025 heeft MST Oldenzaal ruim 20 poliklinieken. De locatie is de afgelopen tijd gemoderniseerd. Wachtruimtes, spreek-, behandel- en onderzoekskamers en de centrale hal zijn volledig vernieuwd. Het zorgaanbod is zeer compleet. De medisch specialisten houden er spreekuren, er zijn veel onderzoeksfaciliteiten [bijv. endoscopisch darmonderzoek voor bevolkingsonderzoek] en behandel mogelijkheden [bijv. dagbehandeling chemotherapie].

De twintig poliklinieken, de dagbehandeling en de huisartsenpost bevinden zich samen in het gebouw.

Bron: oud Oldenzaal.nl en <https://www.oldenzaalaz.nl/z/ziekenhuis-heil-der-kranken> <<<

De veranda was bedoeld voor tbc-patiënten om in de zon te kunnen zitten

2025

In de middeleeuwen was Oldenzaal de belangrijkste stad van Twente. Ze hadden in 1047 al marktrechten. In 1260 sloot Oldenzaal handelsovereenkomsten met Coesfeld en Keulen en werd het onderdeel van de Hanzesteden. Bron: Twente.nl <<<

Ziekenhuis Losser

"Anno **1916**" stond er boven de ingang. In een woelige periode, middenin de Eerste Wereldoorlog, werd er in het kleine Losser iets groots gerealiseerd. Bernardus Leurink had bij zijn overlijden in **1915** bepaald dat zijn boerenbedrijf en landerijen in handen van de rooms-katholieke kerk moest komen. Hij verbond er de voorwaarde aan dat er op zijn grond een "gesticht" moest worden gebouwd voor de verzorging van "ouden van dagen".

Zusters van de Orde van Julie Postel kwamen op 17 september **1917** in Losser aan. Door gebrek aan verlichting en brandstoffen konden er die winter nog geen patiënten worden opgenomen. Met veel doorzettingsvermogen en een kerkbestuur dat zich diep in de schulden moest steken, kon het St. Bernardus Gesticht op 19 maart **1918** plechtig geopend worden.

De Lossernaren keken eerst de kat uit de boom en er kwamen niet direct patiënten. Maar de Spaanse griep, die wereldwijd in **1918** 20 miljoen slachtoffers maakte, ging ook aan Losser niet voorbij. En zo kwam de toeloop van patiënten door deze epidemie op gang. In de jaren twintig en dertig groeide het ziekenhuis tegen de verdrukking in. Toen men wilde uitbreiden, leverde dat in eerste instantie moeilijkheden op. Het landelijk streven was [ook] in die dagen dat het opkomen en bestaan van de vele kleine ziekenhuizen moest worden tegengegaan. Maar toch kon er tijdens de grote economische crisis in **1935** een nieuwe vleugel in gebruik worden genomen. Na de Tweede Wereldoorlog werd het St. Bernardus Gesticht verder gemoderniseerd en uitgebreid. In **1962** droeg de pastoor het bestuur over aan een zelfstandige stichting. Hierin werden het ziekenhuis, het bejaardentehuis en een verpleeghuis ondergebracht.

Het 50-jarig bestaan in **1966** werd onder meer gevierd met de eerstesteenlegging voor een nieuw ziekenhuis met 90 bedden, dat 3 jaar later in gebruik werd genomen; het Dinkelziekenhuis. Nadien bleek spoedig dat er in Nederland geen plaats meer was voor kleine ziekenhuizen. Het Losserse ziekenhuis behoorde tot de vijf kleinste van het land. Het landelijke beleid bood geen gunstig toekomstperspectief. In **1972** werd Losser wakker geschud. De opheffingsplannen hadden emotionele reacties tot gevolg: "Het Dinkelziekenhuis moet blijven".

St. Bernard Gesticht 1918

Dinkelziekenhuis 1966

Na lange tijd tussen hoop en vrees brengt het jaar **1979** duidelijkheid. Het Dinkelziekenhuis zou zijn klinische functie verliezen, maar de Bernardus Stichting mocht naast het bejaardentehuis ook een verpleeghuis bouwen met 160 bedden. De polikliniek bleef behouden. Op 31 december **1983** hield het ziekenhuis definitief op te bestaan.

Het oude gebouw kwam in **1986** onder de slopershamer. Men wilde voor de bewoners uitzicht hebben op het dorp en dat werd gerealiseerd door de aanleg van het huidige plantsoen aan de Bernard Leurinkstraat. De Zusters van Julie Postel worden daar geëerd met een beeld en later vond ook de grafsteen van de erflater van dit alles, Bernardus Leurink, hier een plek.

Bron: <https://www.canonvannederland.nl/>

Prikpost MST

Het enige wat overgebleven is, is een prikpost aan de Lutterstraat 4 in Losser van het MST. <<<

Ziekenhuis Haaksbergen

Van ziekenhuis naar verpleeghuis.

Dat Haaksbergen van **1916 tot 1963** kon beschikken over een eigen ziekenhuis, was te danken aan de ongehuwde mejuffrouw J.W.C. Wiedenbroek. Zij liet na haar overlijden aan het bestuur van de plaatselijke parochie een legaat na van 20.000 gulden, vergelijkbaar met ongeveer 500.000 euro nu.

Van dit geld werd een kleuterschooltje ingericht en aan de Braak werd een ziekenhuis gebouwd met als naam St. Antonius Stichting. In het begin waren er 18 bedden beschikbaar, later uitgebreid tot 28. Om als ziekenhuis te kunnen voortbestaan, was een verdere uitbreiding nodig. Die kwam er niet, waarna het ziekenhuis van functie veranderde en een verpleegtehuis voor ouderen werd.

In **1980** werd op de hoek van de Enschedesestraat en de Wiedenbroeksingel het nieuwgebouwde verpleegtehuis Wiedenbroek in gebruik genomen. Door een legaat van mevrouw T.A. Isings-Zwart kon er een polikliniek van het ziekenhuis Medisch Spectrum Twente bijgebouwd worden.

Bron: Canonvannederland.nl <<<

In **2017** werd Wiedenbroek verbouwd en nu heeft het meer een wijkfunctie gekregen. De naam is veranderd in Wiedenhof en valt onder Livio.

Polikliniek Haaksbergen

De buitenpoli van Medisch Spectrum Twente is nu gevestigd aan de Wiedenbroeksingel. Samen met andere zorgaanbieders zoals:

- Prikpost, Livio-winkel,
- Apotheek de Veldmaat,
- Fysiotherapie Schmitz,
- Osteopathie Balk,
- Voetencentrum Wender,
- Steunpunt Informele Zorg,
- Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Enschede-Haaksbergen.

2025 MST overweegt om de polikliniek voor niet-complexe zorg te sluiten.

Bron: Tubantia <<<

St. Antonius stichting aan de Braak
1961

Wiedenbroek 1980

Polikliniek 2022

Over de historie van hemodialyse in Twente

“Ouder dan 50 jaar? Dan kwam je niet in aanmerking voor hemodialyse en transplantatie”

uit
de oude doos

1970

Er volgde snel een positief antwoord uit Enschede van het St. Joseph, even later herdoopt tot Stadsmaten. Zo is het in Twente dialyse begonnen. [Nu MST]

De auteur, dr. Jordans, van dit verhaal was internist- nefroloog tijdens het opzetten van de dialyse afdeling in 1970.

De hoofdinspecteur voor de Volksgezondheid maakte zich zorgen over nierpatiënten. Het liep tegen eind 1967.

Tegenwoordig weet iedereen dat een terminale nierziekte voor een patiënt niet het einde hoeft te betekenen. Maar destijds was dit niet het geval. Eventueel langdurig herhaalde hemodialyse, gevolgd door een andere nieuwe ontwikkeling, transplantatie van een gezonde nier. Dat alles had toen een sprookjesachtige klank. Ervaring op grotere schaal en langere termijn ontbrak nog, ook internationaal. Maar het begin was er.

In de tweede helft van de jaren '60 kwam in ons land deze ingrijpende chronische hemodialyse therapie langzaam maar zeker ook buiten de zes academische ziekenhuizen op gang. Begin **1968** waren in totaal 12 dialysecentra in bedrijf. De overheid hield deze ontwikkeling nauwlettend in het oog. Dit vooral uit overwegingen van kwaliteit en kosten. Zo moest een ziekenhuis voor een dialyseafdeling een moeilijk verkrijgbare vergunning aanvragen. Maar voorbij Deventer vormde Twente nog een witte vlek op de kaart. De inspecteur besloot om aan de directies van alle Twentse ziekenhuizen een brief te sturen met de vraag wie van deze ziekenhuizen de nieuwe behandelingsmethode op zich wilde nemen.

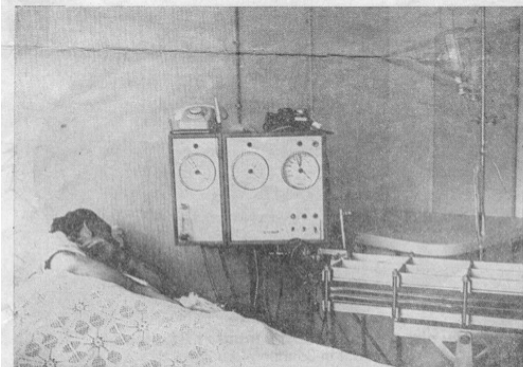

Dr. Jordans 1993

Dr. Jordans krijgt een lintje 2016

Patiënten uit het Oosten Kunstniercentrum in r.-k. ziekenhuis

Bericht Tubantia van juni 1970.

De kunstnier bestaande uit op elkaar geklemde kunststofplaten is op de foto hierboven zichtbaar.

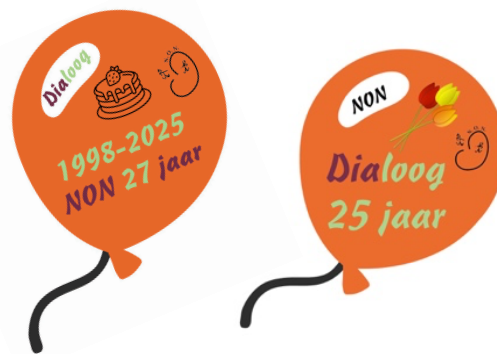
Deze prent is destijds in scène gezet ten behoeve van het krantenartikel.

Hierin gebruikte men toen al de onjuiste benaming "nierdialyse". Dat woord is een hardnekkig leven gaan leiden.

Verpleegkundigen kregen o.a. in het Academisch Ziekenhuis Groningen en Amsterdam een uitvoerige opleiding en er werd een internist met ervaring in dit vakgebied aangetrokken.

In de zomer van 1970 konden twee patiënten in Enschede terecht. Zij reisden tot dan toe twee keer per week op en neer naar Groningen voor hun 10-12 uur durende dialyse. Voor hen was dit dus een enorme verbetering. Het begon in de eerste week van augustus 1970. Een spannende tijd voor die twee, maar niet minder voor het team.

Het aantal patiënten dat op een niertransplantatie wachtte nam snel toe en in de jaren '70 breidde de afdeling zich rap uit. Dit was alleen mogelijk door technische ontwikkelingen en meer ervaring.

In de zomer van 1970 konden twee dialyse patiënten in Enschede terecht. Daarvoor moesten ze naar Groningen voor 2 keer 10-12 uur dialyse.

Iemand die vandaag een hemodialysebehandeling krijgt zou zich wezenloos schrikken als dat plotsklaps zou gaan zoals het begin 1970 heel normaal was.

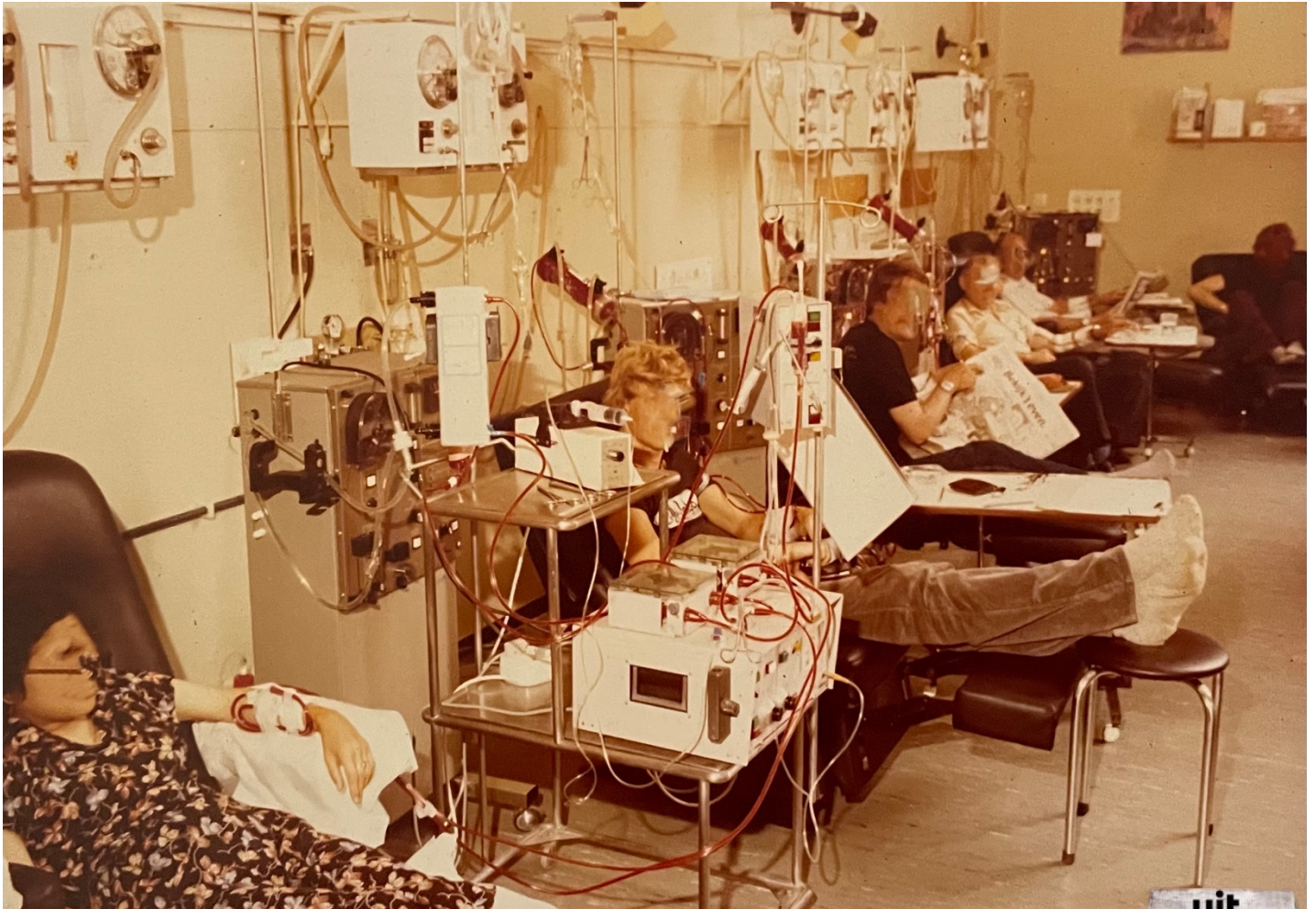
Dialyse gebeurde via grote membranen, ultradunne vellen die heel kwetsbaar waren. Zij lagen geperst tussen kunststof platen waarin lange dun uitgefreesde kanaaltjes, zodat een membraan aan weerszijde met bloed en met spoelvloeistof werd omspoeld over een zo groot mogelijk oppervlak. Het hele geval, drie of vier van die platen op elkaar, werd met de hand opgebouwd. Een lastig karwei, dat uiterst zorgvuldig moest gebeuren en veel tijd in beslag kon nemen.

Een meer compacte wegwerpkunstnier kwam er gelukkig wel aan, maar had nog een lange ontwikkelingsgang voor de boeg. Van enige automatisering was nog geen sprake. Bijna alle controles moest men handmatig uitvoeren. En tijdens een dialyse kon er heel wat misgaan. Aan de narigheid die een zgn. uitwendige Scribnershunt een patiënt kon aandoen, willen we nu ook liever niet terugdenken. [Hierbij steken 2 slangetjes dwars door de huid heen]

Er werd destijds een leeftijdsgrens gehanteerd. In ons land bestond de 'afpraak' [zeg maar gerust 'verplichting'] dat patiënten ouder dan 50 jaar niet meer in aanmerking konden komen voor chronische hemodialyse en transplantatie. Zoiets is nu onvoorstelbaar. De veelheid van argumenten, die daarvoor in die tijd golden, laat niet toe om hier nu dieper op in te gaan.

Maar het is zeker dat zoiets voor patiënt en dokter soms heel moeilijk is geweest.

Hein Jordans, Delden. <<< **[Uit ons archief van 2018]**

uit
de oude doos

Dialyse Stadsmaten ± 1970

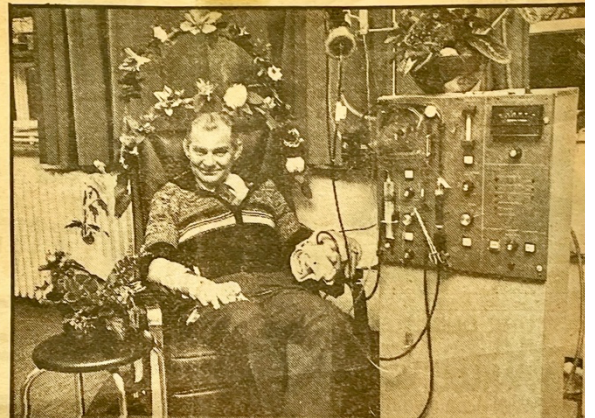
Enschede

Op **10 augustus 1970** werd in het Stadsmaten ziekenhuis [nu MST] een nierdialyse-afdeling geopend. Een van de eerste patiënten was L.M. Korterink uit Nijverdal. Toen hij 24 augustus werd aangesloten op de dialyse apparatuur, was het voor hem tevens de allereerste keer. Tien jaar later heeft hij meer dan 1000 keer gespoeld. Hij zei toen: "het is geen pretje, maar je kunt ermee leven. [Dit heeft in de krant gestaan, dus dit mogen we publiceren. Wegens de wet op de privacy moeten de gezichten van de patiënten op oude foto's van de dialyseafdeling geblurd worden om patiënten onherkenbaar in beeld te brengen, voordat de foto's gepubliceerd mogen worden].

Duizend keer dialyse

Op 10 augustus 1970 werd in het Stadsmaten Ziekenhuis te Enschede een Nierdialyse-afdeling geopend. Eén van de eerste patiënten, die er "gespoeld" werden, was de heer L.M. Korterink uit Nijverdal. Toen hij op 24 augustus 1970 werd aangesloten op de dialyse-apparatuur, was het voor hem tevens de allereerste keer, dat hij met het spoelen in aanraking kwam.

Nu, 10 jaar later, heeft de heer Korterink meer dan 1000 keer spoelen achter de rug. Vorige week donderdag werd hij in het Enschedese ziekenhuis voor de duizendste keer gespoeld, reden voor het verplegend personeel om zijn stoel met slingers te omhangen. Voor de heer Korterink een aangename verrassing: niet omdat duizend keer spoelen een verdiende is, maar wel omdat het een bewijs is dat je, ook al heb je hoegenaamd geen nierfunctie, makkelijk tien jaar en duizend keer spoelen vol kunt

naam maken. Hij hoopt hierdoor ook een stimulans te kunnen zijn voor al diegenen die aangewezen zijn op dialyse. Het is geen pretje, maar je kunt ermee leven.

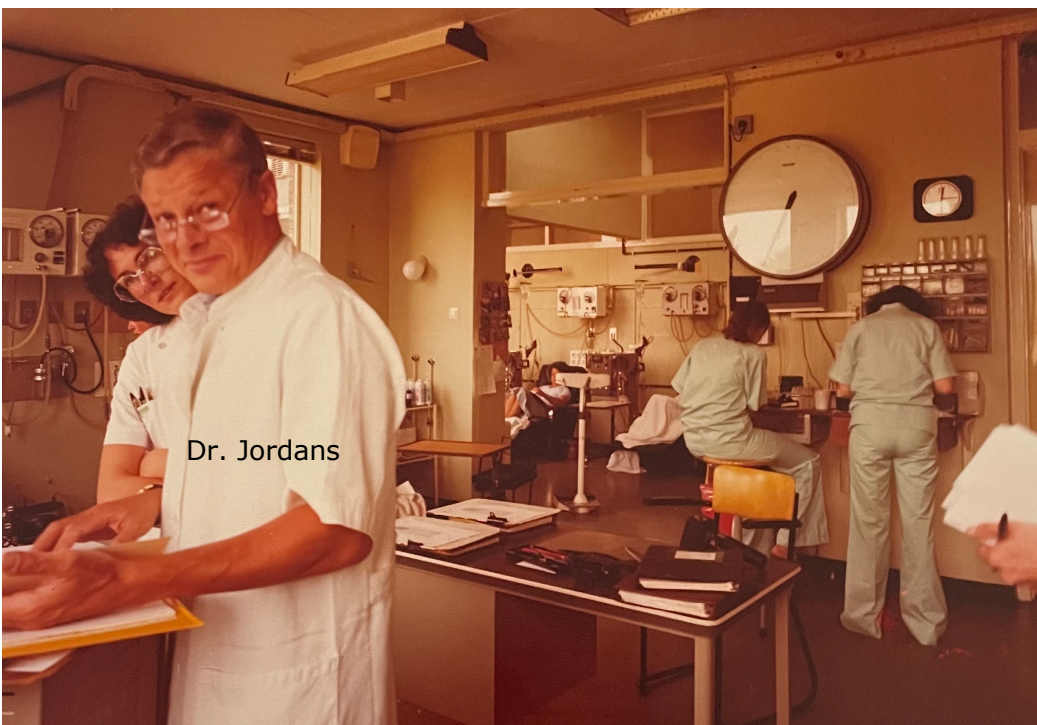

Foto's: uit het archief van de dialyseafdeling, met toestemming van MST.

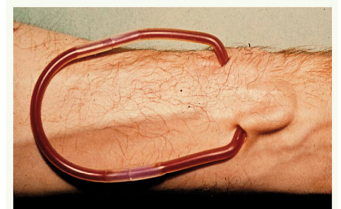
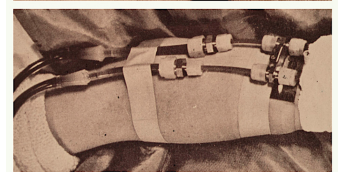
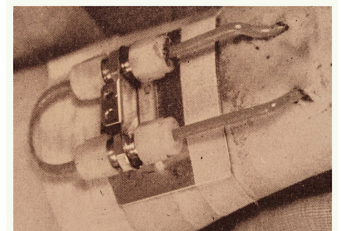
1970-1980

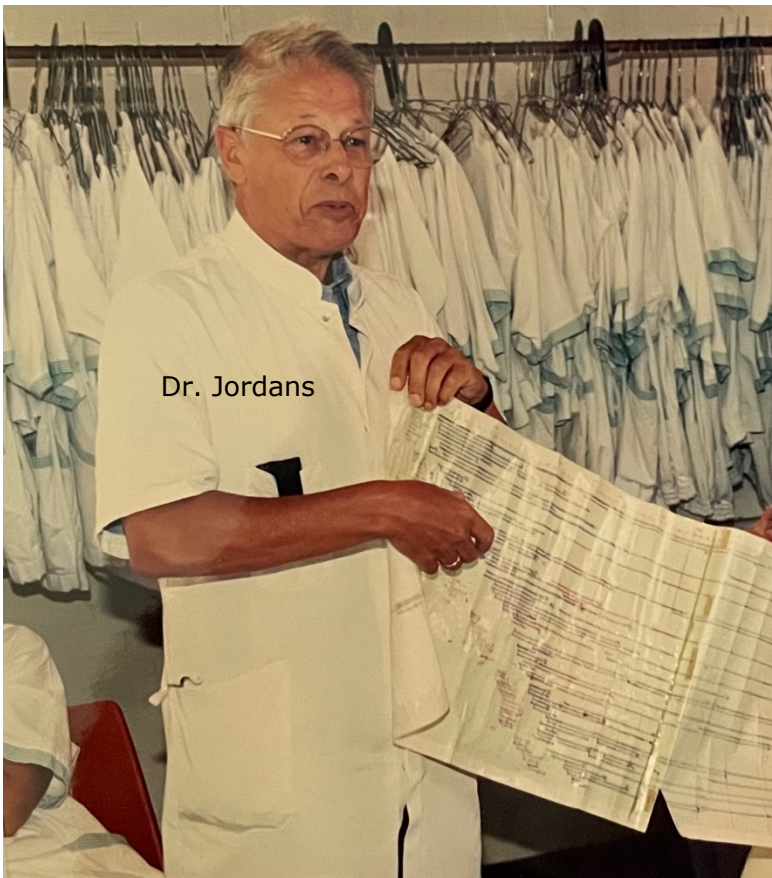
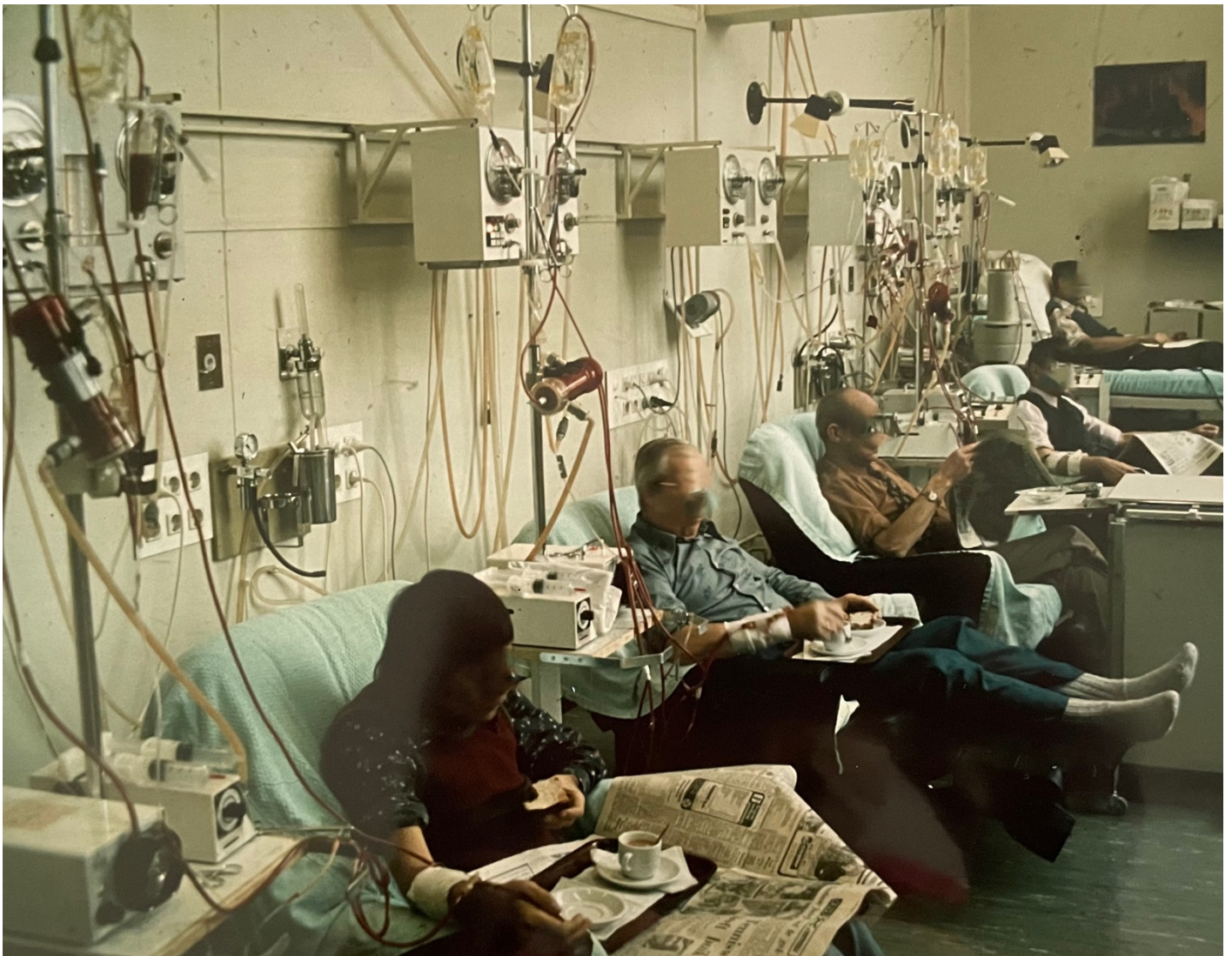

Dr. Jordans

Uitwendige Scribnershunt

Dr. Jordans

1970-1980

1981 nieuwe dialyse afdeling

1981: Nieuwe dialyse afdeling. In nauwelijks 10 jaar na de opening in **1970** heeft de haemodialyse van het Enschedese ziekenhuis Stadsmaten zich ontwikkeld tot een regionaal centrum waar nierpatiënten uit heel Twente op zijn aangewezen voor wat betreft dialyse.

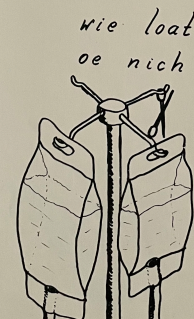
Ook landelijk staat de dialyse afdeling hoog aangeschreven wat o.a. moge blijken uit het feit dat fabrikanten van dialyse apparatuur regelmatig de medewerkers van de dialyse vragen hun apparatuur te testen. Door de groei van de afdeling in een relatief korte tijd, ontstond er echter al snel in de Stadsmaten opnieuw een accommodatie probleem. De ruimten die in het ziekenhuis beschikbaar waren, waren na enkele jaren al niet meer berekend op de enorme toeloop van patiënten. Het gevolg was o.a. dat dialyse apparatuur op de gangen moesten worden geïnstalleerd.

In **1996** is de dialyseafdeling opnieuw verbouwd en geopend met het 25-jarig bestaan van dialyse in Enschede. De nieuwe afdeling kreeg 18 dialysemachine. Voorts is er ook nog een gedeelte voor zelf-dialyse [selfcare] waar nierpatiënten, die daartoe een opleiding hebben gevolgd, zichzelf kunnen "spoelen" zonder hulp. [Wel met toezicht]

In het nieuwe topklinische ziekenhuis, dat in **2016** is geopend, is natuurlijk ook weer een dialysecentrum gevestigd met 4 zalen. Zie pagina 25 in deze Dialoog. <<<

Juli 1982 is CAPD een feit

*Gefeliciteerd
met
c.a.p. D-Day*

Joke en Joop van de Pieterman

De LVD is nu NVN.
[Nierpatiëntenvereniging
Nederland].

juni 1997

Het echtpaar Joke en Joop van de Pieterman (beiden 56) zijn bekende vrijwilligers in de Nierpatiëntenvereniging LVD. Ze hebben zich vooral ingezet voor de Commissie Jeugdige Nierpatiënten maar Joop was ook jaren bestuurslid van de vereniging. Hun zoon Gerald die, met enkele onderbrekingen, vanaf zijn twaalfde jaar dialyseert, is inmiddels 29. Na elf jaar van grote inzet verlaat het paar de CJN. Dat betekent geen rust, maar werken aan het opzetten van een regionale patiëntenvereniging in Twente.

Artikel met toestemming
van Joke v d Pieterman

(foto: Henk Elsinga)

Gerald van de Pieterman

Joop haalt me van het station af. Het is een rit dwars door de stad naar zijn flat aan de rand van Enschede. Hij wijst me op diverse gebouwen en kantoren, vertelt over de activiteiten. De gemeenteambtenaar is duidelijk trots op zijn stad, die het afgelopen jaar is uitgeroepen tot dé studentenstad van ons land. De flat blijkt voor de 'seniorencategorie' bestemd. Na een renovatie aanpasbaar gemaakt. Binnen wacht Joke.

Joop is een echte Tukker. Geboren en getogen in Enschede. Hij werkte enige tijd in de textiel als kwaliteitscontroleur en dessinateur. Na de fabriekssluiting werd hij gemeenteambtenaar. Hij is belast met het toezicht en de organisatie van de poststromen binnen het gemeentehuis. 'Na dertig jaar werken bij de gemeente behoor ik zo'n beetje tot het meubilair.' Via de gemeentelijke politiek heeft hij nogal wat contacten. En van daaruit zijn er weer verdere contacten. Die waren belangrijk tijdens de acties van de werkgroep 'De Wachtlijst Korter'. Joop daarover: 'Iedereen zei dat het geen bezwaarsysteem het beste systeem was. Dan moet je dat ook honoreren. Ank Bijleveld, in Enschede raadslid voor het CDA, tevens Tweede Kamerlid heeft dat goed begrepen. Zij heeft die gedachte in de fractie gebracht en het

werd overgenomen. Maar ja, dan komt die miskleun van Lansink: "We zijn er voor elkaar", Bolkestein valt daar overheen en de rest volgt hem.' Zuchtend: 'Dat heet politiek.' Joop wil echter 'De Wachtlijst Korter' blijven volgen. 'Ik pin me vast op de evaluatie. Misschien moeten we weer eens heel veel stennis maken als de overheid de doelstelling niet haalt.'

Joop voert de meeste tijd het woord. Joke vult aan, preciseert, zij kent de data en de details: 'Onze eerste kennismaking met de LVD was een bijeenkomst in het dialysecentrum te Deventer. Dat was in 1986, een periode waarin de LVD nog in de kinderschoenen stond en bezig was per centrum groepen te organiseren. We maakten daar kennis met Betsy Koek. Haar man dialyseerde in Deventer. Maar we merkten al snel dat we daar niet thuishoorden. Het was duidelijk dat we naar Utrecht moesten, naar het Wilhelmina Kinderziekenhuis, waar Gerald dialyseerde. Onze problemen waren niet streekgebonden op te lossen. Betsy Koek heeft de zaak toen opgepakt. In het toenmalige 'Bulletin' en in DIA van de Nierstichting werd een oproep geplaatst voor het opzetten van een contactgroep ouders van jeugdige nierpatiënten.' Joke sleept de bewijzen erbij. Joop: 'De ouders van nierpatiëntjes zijn gezonde mensen. Ze hebben andere problemen. Maar ook de kinderen hebben andere problemen dan volwassen patiënten. Ouders hebben meer energie om alles voortvarend bij de kop te pakken.'

Naast Betsy Koek zaten ook Gerard Molenaar, Rola Rietkerk en wij in die groep.' Joop en Joke vullen elkaar aan. 'Margriet Nooteboom van het Bureau was erbij, later Greet de Reus. Het was een soort brainstorm groep, een landelijk groepje dat vanuit Utrecht opereerde, met eerst Betsy Koek en al vrij snel Greet de Reus als voorzitter. Er werd toen al gedacht aan contactgroepjes per academisch ziekenhuis. Maar dat gebeurde pas toen Jos Krijnen vanuit de VONA erbij kwam.'

Joop: 'Ik had toen al het idee om de hele "Henri Dunant" af te huren om te varen en te dialyseren. Dat gebeurde niet maar wat wel ontstond, was het eerste weekend voor kinderen en ouders. Daar was behoefte aan. Dat was in maart 1988 in Oisterwijk. De opzet van zo'n weekend is eigenlijk om de ouders met elkaar te laten praten.'

Het begin was moeilijk. De samenwerking met de arts in het Utrechtse centrum was niet altijd goed.

Joke: 'Je moest zoveel zaken uitleggen. Altijd maar de vraag: "Waarom vindt u dat nodig?"' Waren artsen vaak terughoudend, ook het maatschappelijk werk kon een probleem zijn.'

Joop: 'Dan kreeg je weer een andere maatschappelijk werkster en dan zakte de boel weer in. Als je iemand hebt die steeds op het horloge kijkt of het al vier uur is...' Tegen mij: 'Ken je dat?... Dat is dodelijk voor een goede relatie. Of beloften om terug te bellen, die niet nagekomen worden. Een goede begeleiding, het was zo aan de

persoon van de hulpverlener gebonden.' Onder de huidige arts, dr. Lilien, heersen duidelijk andere opvattingen maar men blijft tegen dat verleden aanlopen.

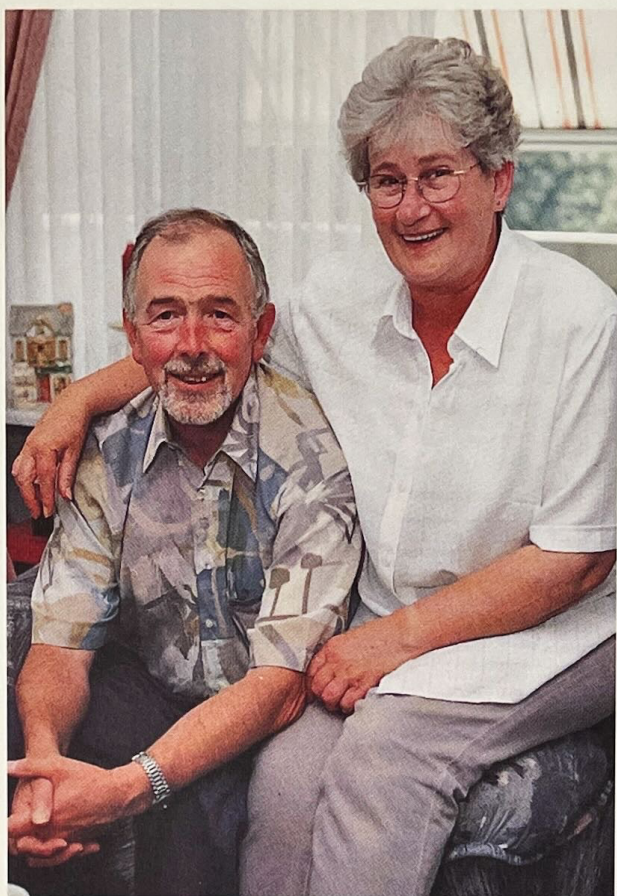
Joop: 'Nu nog blijkt dat er in de regio Utrecht geen cultuur bestaat om ouders erbij te betrekken. Een themadag, door het maatschappelijk werk van het WKZ georganiseerd, moest worden afgeblazen wegens onvoldoende belangstelling. De mensen uit Utrecht schijn je niet te kunnen bereiken.'

De eerste keer dat Joop en Joke stevig in actie moesten komen, was naar aanleiding van een onzalig idee van de toenmalige staatssecretaris Van Leijenhorst. Die dacht de ziekenhuis-scholen op te heffen. Dat kon wel met huiswerk worden opgelost. Het was de tijd van maatregelen nemen met de botte bijl. Zonder overleg of inspraak. *Joop:* 'Clemens Terlingen, hoofd van de school in het WKZ, trok bij de contactgroep aan de bel. Samen met de heer Van den IJssel, vader van Eric, een spoelmaatje van Gerald, ben ik toen aan de slag gegaan. Met brieven en de telefoon. Van Leijenhorst wilde geen contact, ook niet telefonisch. Op een gegeven moment wilde hij zelfs niets meer met ons te maken hebben. Toen werd ik echt boos, ik bedoel dan ook emotioneel boos. Ik heb zijn secretaresse gebeld en gezegd dat ze een gigantische rel kregen als hij geen contact wilde. Het conflict was net in het Jeugdjournaal geweest. De secretaresse poogde de zaak te sussen: "Donderdag is hij er." Maar op woensdag was er al een persconferentie en

daar blies Van Leijenhorst zijn plan af. Op de donderdag hebben we toch nog even met hem gesproken en kregen we een uitnodiging om aanwezig te zijn tijdens zijn bezoek aan het WKZ te Utrecht. Daar werden we met alle egards behandeld. Ook kregen we te horen hoe hij tot zijn besluit was gekomen. Zijn vrouw had het Jeugdjournaal gezien en gezegd: "Gerard, waar je nu mee bezig bent, lijkt me niet goed". Al met al was het een spannende tijd, toen.'

Het gezin Van de Pieterman telt drie kinderen. Gerald (29), Wilbert (27) en Karin (26). Vol trots toont Joke een grote foto van Maico, zeventien maanden oud, Karins' kind, hun kleinkind.

Eigenlijk hebben ze altijd met de ziekte van Gerald te kampen gehad. Joke vertelt daarover. 'Toen hij nog een baby was, ben ik al eens naar de kinderarts geweest. Gerald liep met enkele zaken nét iets achter. Er zijn toen foto's gemaakt en het bleek dat zijn bottenstelsel minder goed ontwikkeld was. Daarmee was de zaak afgedaan. Vanaf 1969 werd hij zieker. Het was me al eerder opgevallen dat hij in het voor- en najaar altijd een keer ziek was, waarbij het herstel steeds langer duurde. Opvallend was ook dat hij veel sliep. Vanuit school attendeerde men mij ook op de situatie. Inmiddels had ik al een afspraak met de kinderarts. Vóór mij was een vrouw, gestuurd door de huisarts, die haar verwijzingspapieren niet meegenomen had. Daar was die arts behoorlijk kwaad over en zijn bui reageerde hij op mij af. Ik vertelde van de situatie

(foto: Henk Eisinga)

Joop en Joke van de Pieterman

op school. Daarop kwam de geprikkelde reactie: "Als je kind niet kan lezen dan moet je bij een pedagogisch centrum zijn". "Dat hoeft jij me niet te vertellen, dat weet ik zelf wel", ik was zelf net zo kwaad.' Nu schaterlacht Joke erom.

Joke vervolgt: 'In zijn boosheid kruiste hij met wilde gebaren een reeks van onderzoeken aan, waaronder per ongeluk een onderzoek naar de nierfunctie. Ons geluk. Toen bleek dat Gerald een nierfunctie van 55 procent had. Achteraf zeggen wij dat hij urethralekten heeft gehad. Hij was namelijk al een paar keer door de uroloog behandeld: klepjes wegbranden. Maar ja, urethralekten, dat was in die tijd nog onbekend. Achteraf denk je: kleppen, reflux, enzovoort.'

Joke: 'In 1980 was Gerald's eerste dialyse, in Utrecht, in het Wilhelmina Kinderziekenhuis. Dat betekende drie keer per week om kwart over vijf opstaan en om zes uur uitzwaaien. Eén uur en drie kwartier rijden. Met altijd dezelfde vaste taxichauffeur.'

Joop: 'Dat was op het laatst net zijn opa. Gerald kon geen kwaad doen bij die man. Gerald kreeg eens een mondorgel van hem. Hij kon absoluut geen mondorgel spelen maar hij heeft wel van Enschede tot Utrecht gespeeld. De taxichauffeur vond het prachtig!' Grote vrolijkheid bij Joke en Joop bij die herinnering. In januari 1983 kwam de eerste transplantatie. Dat ging vier maanden goed, daarna moest de nier eruit. De tweede transplantatienier

hield het van november 1985 tot eind mei 1990. Oorzaak: een chronische afstoting. Bij de derde transplantatie, met twee babyniertjes en een 100 procent match, volgde een acute afstoting.

Joke: 'In die tijd hebben we wel eens gedacht: Dat overleeft hij niet.'

Ik opper dat het een zware belasting moet zijn. Ze kijken elkaar eens aan.

Joop: 'Dat valt mee. We hebben gekozen voor haemodialyse. Bewust. Dan geef je het kind af aan het ziekenhuis en daar zijn ze verantwoordelijk voor de behandeling. Wij kunnen ons op zijn geestelijk welzijn richten. Overigens groei je in zo'n situatie, je leert er mee leven. Daarbij komt dat

Gerald gezegend is met een driedubbel optimisme. Hij geeft meer dan hij van je neemt. En hij neemt graag zelf de beslissingen. Daarin is hij ons vaak meters vooruit. Hij heeft al zeer jong een grote mate van zelfstandigheid opgebouwd. Zijn arts sprak van "de kleine professor", omdat hij altijd erop stond de bloeduitslagen in te zien.'

Er zijn enorme problemen geweest met het gebruik van groeihormoon. Gerald was namelijk klein. Die behandeling leidde tot vervelende botoperaties, maar hij was steeds degene die de keuze maakte.'

Joke: 'We zijn absoluut niet op Gerads ziekte gefixeerd geraakt. Daarbij komt dat er een goede verstandhouding is met de andere kinderen, vooral met zijn broer, die twee meter meet!'

Joop: 'Natuurlijk is de nierziekte een probleem. Maar Gerald ligt gelukkig goed bij zijn klasgenoten (Gerald deed Mavo, en volgt nu de MTS) en bij leraren. Hij geeft geen gelegenheid medelijden met hem te hebben. Hij heeft een zekere uitstraling. We pakken hem ook niet met fluwelen handschoenen aan. Veel lastiger vind ik de kennissen met goedbedoelde adviezen, maar die in wezen niet in je geïnteresseerd zijn.'

Joke: 'Ik heb er altijd bij gewerkt, vier ochtenden in de week, als peuterleidster. Dat is nu teruggebracht naar twee ochtenden maar daarnaast zit ik, vanuit de peuterspeelzaal, in de beheerscommissie van het wijkcentrum.'

Joop: 'Ook zingen we in een kerkkoor en we schenken als vrijwilligers koffie bij concerten in de kerk'

En dan de toekomst. Joop is diabetespatiënt. Al 30 jaar. Zoon Wilbert ook. Maar daar staat hij niet zo bij stil. 'Dat is een manier van leven. Je moet je handen wassen voor het eten. Zo moet ik ook altijd spuiten.' Het beperkt zijn activiteiten niet. *Joop:* 'We willen per 1 januari 1998 officieel starten met een nierpatiëntenvereniging bij het "Medisch Spectrum" in Enschede. Als naam is gekozen voor NON, Nierpatiëntenvereniging Oost-Nederland. Maar dat is ook de afkorting van de zorgverzekeraar Noord-Oost-Nederland. Deze gaat echter fuseren en hopelijk komt dan de naam vrij.

Op het moment zijn we druk bezig met de noodzakelijke voorbereidingen. De statuten liggen al bij de notaris. Nu gaan we bij de patiënten horen wat ze van ons verwachten. Bestuurders moeten gevonden worden. Een perfecte secretaris is er al.' Joop is voorzitter van de oprichtingsgroep. Op weg naar een nieuwe uitdaging.

Interview: Jan Lemmen

1999...

Gerald is in 2019 overleden

Met Joop en Joke van de Pieterman zelf gaat het naar wens. Ze hebben wel twee spannende jaren achter de rug. Gerald werd in juli 1997 voor de vierde keer getransplanteerd. Helaas heeft de nier nooit echt goed gefunctioneerd. Sinds februari 1998 is Gerard opnieuw aan de haemodialyse. Hij heeft inmiddels het MTS-diploma op zak en zoekt naar werk.

Joop is in 2022 overleden

Brief NON-bestuur uit 2001

J.W.C. van de Pieterman

Van: G.B. <boekhoff@lvd.nl>
Aan: J.W.C. van de Pieterman <v.d.Pieterman@hetnet.nl>
Verzonden: dinsdag 29 mei 2001 10:18
Onderwerp: enschede

Deze brief heeft de LVD [nu NVN] samen met Joop v. d. Pieterman, namens het bestuur van de NON, gestuurd naar de Raad van bestuur van MST en ZGT. Daarna is er gestart met dialyse in Almelo.

Joop was onze eerste voorzitter.
Hij is in 2022 overleden.

aan: Raad van Bestuur Medisch Spectrum Twente

Geachte

De Nierpatiëntenvereniging LVD is de landelijke vereniging van nierpatiënten die, vanwege een chronisch nierfalen, nierfunctievervangende therapie (dialyse, transplantatie) moeten ondergaan. Samen met de lokale Nierpatiëntenvereniging Oost Nederland vragen wij uw urgente aandacht voor het volgende.

Vanuit onze leden bereiken ons verontrustende signalen dat de dialyse faciliteit in uw ziekenhuis langzamerhand ontoereikend is ten opzichte van de vraag. Dit leidt tot een situatie waarin de kwaliteit van deze zorg naar onze mening ernstig onder druk komt te staan. Allereerst moeten wij constateren dat er van keuzevrijheid voor patiënten inzake de therapie (hemodialyse of peritoneale dialyse) geen sprake meer is vanwege de ondercapaciteit op de hemodialyse afdeling. Verder hebben patiënten al enige tijd geen zeggenschap meer over de dialyse tijden. U begrijpt dat hierdoor het sociale leven van deze patiënten, dat al behoorlijk te lijden heeft van de gevolgen van deze intensieve therapie, daarvan in nog ernstiger mate de gevolgen ondervindt. Nog meer verontrustend is het dat een aantal patiënten uit uw regio blijkbaar nu al elders moeten worden gedialyseerd en dat patiënten die om medische redenen geen peritoneale dialyse kunnen ondergaan en zijn aangewezen op hemodialyse niet in uw centrum terecht kunnen.

De signalen zijn ernstig. Wij hebben tevens vernomen dat er een mogelijkheid bestaat om in Almelo dialysecapaciteit aan te bieden. Dit zou wellicht de noodzakelijke verlichting kunnen brengen.

Vanwege de ernst van de situatie (nog maar kort na de berichten dat het dialysecentrum te Deventer een patiëntenstop heeft moeten vaststellen) verzoeken wij u op zeer korte termijn een gesprek met ons aan te gaan over de oplossing van deze problemen.

Later deze week zullen wij u bellen om zo mogelijk al volgende week dit overleg te plannen. Overigens moet a weten dat wij ook aan de Raad van Bestuur van het Twenteborgh Ziekenhuis Almelo een brief hebben gestuurd met hetzelfde verzoek.

Hoogachtend,
Nierpatiëntenvereniging LVD

De LVD is nu NVN.
[Nierpatientenvereniging
Nederland].

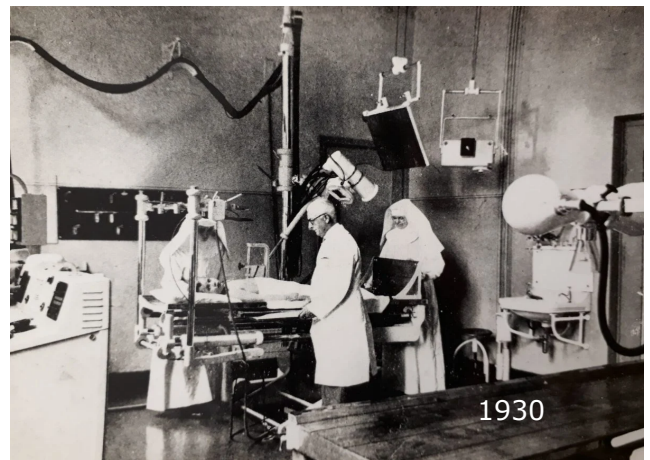
Ch. Mertens (voorzitter)

c.c.: Bestuur Nierpatiëntenvereniging Oost-Nederland

Artikel met toestemming
van Joke v d Pieterman

29.05.01

Nog een paar oude foto's van het St. Joseph in Enschede

Bron: oude ansichten Enschede. <<<

Museum MST

Het museum van MST is in 2018 officieel geopend. Bezoekers krijgen een unieke indruk van ruim 130 jaar ziekenhuisleven in Twente.

Maak in het museum kennis met bijzondere medische, technische en huishoudelijke apparatuur en voorwerpen van toen. Een van de pronkstukken is een oude houten wasmachine uit 1924, specifiek voor het wassen van dekens. Het is de enige wasmachine in Nederland uit die tijd die nog bewaard is gebleven. Verder: spuitens verzameld in de periode van de Koude Oorlog, singles en lp's van de Ziekenhuisomroep, een bijzonder papieren archief met patiëntengegevens en diverse oprichtingsaktes uit de begintijd [vanaf 1892].

Expositieruimte en depot

Oud-medewerkers van MST hebben er door de jaren heen persoonlijk voor gezorgd dat deze oude apparatuur en het archief werden veiliggesteld. Deze worden tentoongesteld in de expositieruimte. Bij elk object dat hier te zien is, hoort een verhaal. De vrijwilligers van het museum delen deze bijzondere verhalen graag met u. Naast de expositieruimte is er een depot, dat als opslagruimte dient. De vrijwilligers van het museum kunnen hier mensen ontvangen die belangstelling hebben in de geschiedenis van MST, op medisch, verpleegkundig en organisatorisch vlak. Tevens hebben zij hier hun werkplek.

Bron: www.mst.nl/museum/ <<<

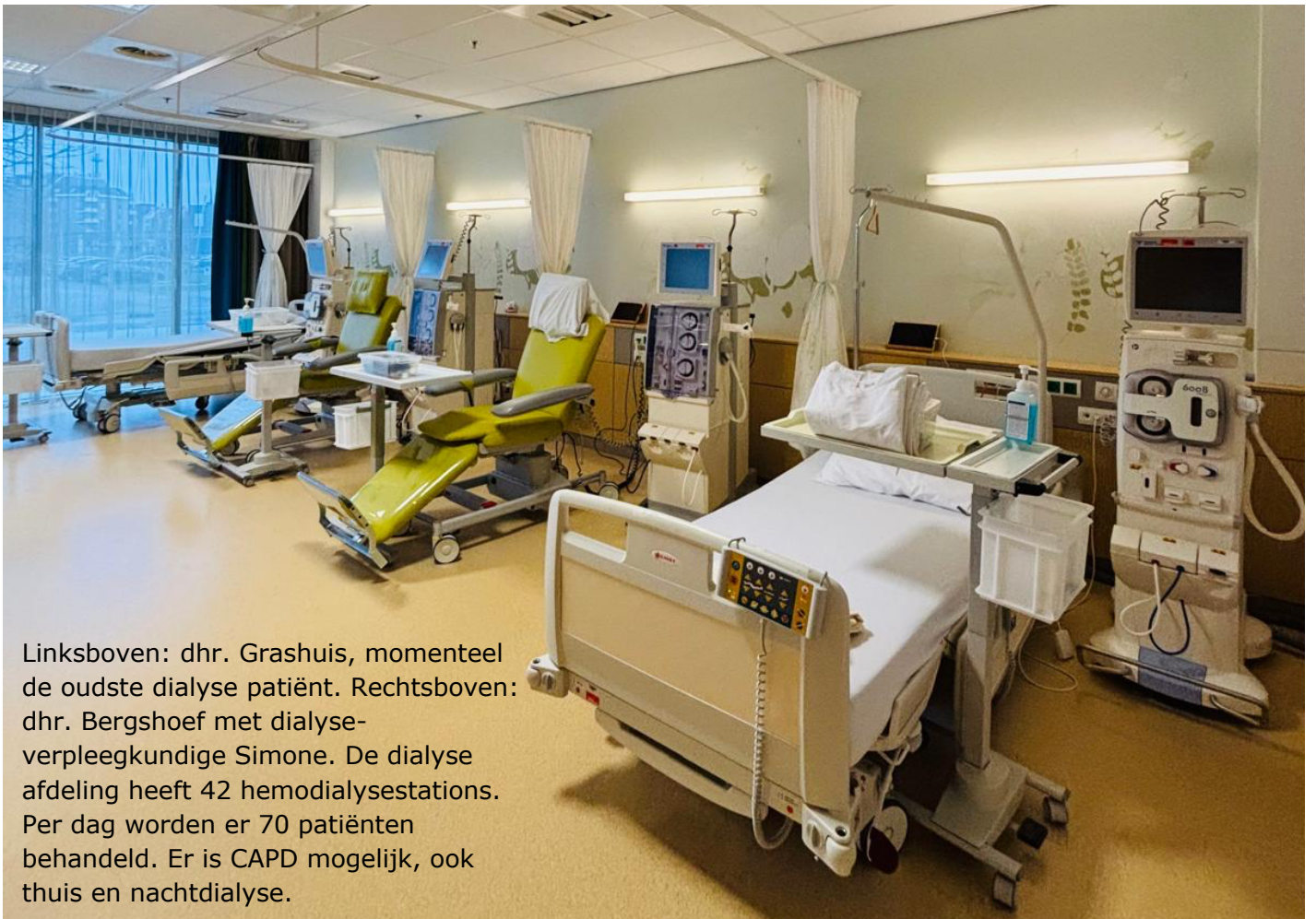
Contact

Het museum is elke woensdag tussen 10.00u en 12.00u geopend op aanvraag via museum@mst.nl.

U kunt zich melden bij de centrale receptie bij de hoofdingang. De collega's hier zorgen ervoor dat u bij de receptie wordt opgehaald. Voor vragen en verzoeken om buiten de reguliere openingstijd het museum te bezoeken, kunt u contact opnemen met het museum via museum@mst.nl.

Foto's dialyse MST 2025

Linksboven: dhr. Grashuis, momenteel de oudste dialyse patiënt. Rechtsboven: dhr. Bergshoef met dialyseverpleegkundige Simone. De dialyse afdeling heeft 42 hemodialysestations. Per dag worden er 70 patiënten behandeld. Er is CAPD mogelijk, ook thuis en nachtdialyse.

Vaccin tegen gordelroos wordt vergoed voor mensen met verminderde weerstand

Bij gordelroos heeft iemand jeukende blaasjes op de huid. Het wordt veroorzaakt door hetzelfde virus als waterpokken. Vooral kinderen krijgen waterpokken, terwijl ouderen vaker gordelroos krijgen.

Zo herkent u gordelroos:

- Gordelroos begint met jeuk, tintelingen of een hevige, brandende of stekende pijn.
- Na een paar dagen ontstaan er blaasjes in groepjes op het lichaam, meestal rond de buik of middel. De blaasjes zitten bijna altijd aan één kant van het lichaam.
- Soms hebben mensen alleen jeuk en pijn en geen vlekjes of blaasjes.
- Meestal drogen de blaasjes na zeven tot tien dagen in tot korstjes. Die vallen er vanzelf af.
- Als de korstjes weg zijn, kan iemand last houden van pijn of tintelingen op de plek van de gordelroos.

Gordelroos kan soms ernstige klachten geven. Bijvoorbeeld als de zenuwen in het gezicht betrokken zijn. Dan kan iemand blaasjes in het gezicht krijgen, een ontsteking van het oog, gehoorklachten of verlamming van het gezicht.

Hoe krijg ik gordelroos?

Waterpokken en gordelroos worden veroorzaakt door het varicellazostervirus. Na het doormaken van waterpokken blijft dit virus in het lichaam achter, zonder actief te zijn. Wanneer iemands weerstand laag is, kan het virus weer actief worden. Dan kan iemand gordelroos krijgen. Die kans is het grootst bij mensen ouder dan 60 jaar en mensen met verminderde weerstand. Iemand die gordelroos heeft gehad, kan het opnieuw krijgen.

Gordelroosvaccinatie

Gordelroos komt vooral voor bij ouderen en bij mensen met een verminderde afweer. Voor deze groep kan een vaccinatie nuttig zijn. Er zijn twee vaccins tegen gordelroos: Shingrix en Zostavax. Deze vaccins voorkomen in negen van de tien gevallen gordelroos en langdurige zenuwpijn.

Vanaf **23 oktober 2024** wordt het vaccin **Shingrix** vergoed voor mensen uit één van de medische risicogroepen. U heeft hiervoor wel een artsverklaring nodig. Valt u niet binnen deze groep en wilt u zich vanwege uw leeftijd of om andere redenen toch laten vaccineren? Dan moet u de vaccinatie zelf betalen. [300 - 400 euro] Vaccinatie met Zostavax moet u altijd zelf betalen.

Waar kan ik een vaccinatie tegen gordelroos krijgen?

Na overleg met uw specialist/ huisarts of vaccinatiebureau kunt u een vaccinatie tegen gordelroos krijgen Bron: RIVM <<<

Koken met Hermie

Omdat we in deze Dialoog met het verleden bezig zijn, ook een recept uit het verleden.

Deze keer een recept met bloedworst 1955/1960

Bloedworst is gezond, het bevat ijzer, kalium, calcium, zink, magnesium en het is een goede bron van vitamine B13 en B9. Vroeger hadden we bij ons thuis achter in de tuin een schuurtje en daarin hielden mijn ouders een varken. Als het groot genoeg was ging het naar de slager, die een paar huizen verderop woonde en daar werd het geslacht. Dan kon het grote werk beginnen. Het vlees werd zo snel mogelijk verwerkt en ingemaakt in weckpotten.

Wij mochten dan als kinderen rond de tafel zitten en er werd reuzel gebakken. Wij kregen allemaal aan blokjes gesneden brood en roggebrood, dat mochten we in de pan stippen. Wij noemden het dan ook stip in de pan en keken er elk jaar naar uit. Ook werd er baklever en bloedworst gemaakt. Voor bloedworst heb je o.a. nodig; het gezeefde bloed van een varken, vette stukjes spek, kruiden, gerst of havermout.

Hoe eet je bloedworst?

Mijn moeder bakte eerst plakjes baklever en dan plakjes bloedworst. De bloedworst werd geprakt en ging over de baklever. Zo at je dat dan samen. Ook maakte ze appelstampot [hete bliksem] met bloedworst. Je gebruikt hiervoor aardappelen en zoete en zure appels.

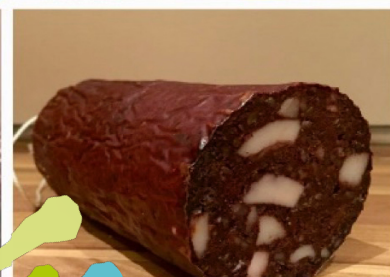
Appelstampot [hete bliksem] met bloedworst.

Je hebt voor dit oude recept nodig:

- 1 kg aardappels
- 500 gram zoete en
- 500 gram zure appels
- Bloedworst

Bereiding:

- Schil de aardappelen en snijd ze aan stukken zodat ze eerder gaar zijn.
- Schil de appels en snij deze in vieren.
- Doe de aardappelen in een pan met daar bovenop eerst de zoete en dan de zure appels.
- Bak intussen de plakken bloedworst in ruim boter mooi bruin.
- Na het afgieten de aardappelen en appels stampen en de jus van de bloedworst erdoor roeren. Dit kun je evt. vervangen door een klont boter.
- Eet smakelijk! <<<

Geen nacht, maar middagdialyse!

Op 31 december heeft er geen nachtdialyse plaats gevonden op de dialyseafdeling van het MST. Deze dialyse is verplaatst naar woensdagmiddag 1 januari. De nachtpatiënten hebben voor aanvang van de dialyse gezamenlijk geluncht op de dialyseafdeling. Alle nachtpatiënten hadden zelf wat meegenomen zodat er een gevarieerde lunch was samengesteld.

Foto's: Ceciel

<https://actie.nierstichting.nl/project/tour-de-dialyse-2025>

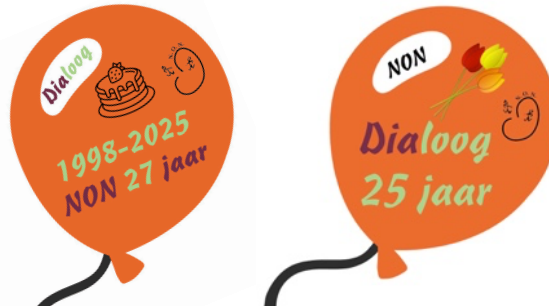
17-22 maart: scan de QR-code en fiets mee tijdens uw dialyse. <<<

15 december 2024: start van de feestelijke activiteiten in Enschede. [700-jarig bestaan] **Op YouTube een kort filmpje over Enschede vroeger en nu.**

<https://www.youtube.com/watch?v=eIZjOeOwqLw>

Bovenste foto: tram van Enschede naar Glanerbrug **1908-1933** <<<

SKB Winterwijk is best beoordeelde ziekenhuis van Nederland.

Nog even dit!

Dialyse en vakantie?
Op de website www.non-twente.nl vindt u [dialyse] vakantieadressen en meer vakantietips.

Inloggen MST en ZGT via een app op uw telefoon?

<https://www.mst.nl/mijn-mst/inloggen-hix-patient-app/>
Of
<https://www.zgt.nl/inloggen-in-mijnzgt/mijnzgt-via-de-patient-app/>

Hebt u een ander mailadres, telefoonnummer of een ander adres? Geef dit aan ons door. We krijgen verschillende poststukken [Dialoog] en e-mails [Nieuwsbrieven etc.] teruggestuurd.

Met spoed gezocht:
Het bestuur van de NON zoekt een voorzitter. Bel ons als u belangstelling hebt.

EXCLUSIEVE LUXE VAKANTIEDIALYSE IN GRIEKENLAND

**BOEK NU VOOR EEN EERSTE KLAS
& ZORGELOZE VAKANTIEDIALYSE**

*Ontdek de rijke cultuur van Griekenland en zijn
ontelbare natuurlijke schoonheden...*

Voel de gastvrijheid van de mensen...

*Ervaar de veiligste en hoogste kwaliteit
dialysebehandeling...*

Topkwaliteit aan gezondheidszorgdiensten met onder meer:

- Fresenius Medical Care 5008S Dialyseapparatuur
- Wetenschappelijk en administratief personeel dat bekwaam meer talen spreekt
- 24-uurs medische ondersteuning
- Gratis transport van en naar uw accommodatie
- Aparte afdelingen voor patiënten met hepatitis

Palaio Faliro
Ellinidon 18, Palaio Faliro, Athene, 17564

Kreta
Kalessa, Gazi, Heraklion, Kreta, 71500

Pallini
Pogoniou 54 & J. Karabini, Athene, 15351

Chaidari
Korytsas 21A & Anexartisias, Chaidari, Athene, 12461

Kalamata
Fyties, Messenië, 24200

Chalkida
3de km autosnelweg Chalkida-Thebe, Positie Fousazani,
Gemeente Chalkida, 34100

Thessaloniki
Dasylliou 8, Elaiones Pylaia, 55535 Thessaloniki

Serres
Provinciale weg Oinoussa, Neo Souli, 62100

Neem contact op met de specialisten van Mesogeios guest services op:

+30 2810 371560 +306946285615 @info@mesogeios.gr www.mesogeios.gr

mesogeios⁺
DIALYSE CENTRA

Roetgerink

EEN DAGJE MODE SHOPPEN IN ENTER!

Al meer dan 170 jaar biedt Roetgerink Mode en Schoenen de mooiste mode op maar liefst 6.500 m². Bij ons vindt u meer dan 450 Nederlandse en internationale mode- en schoenenmerken voor dames, heren en kinderen, altijd volgens de laatste modetrends. Onze winkel is verdeeld in verschillende afdelingen en stijlen, zodat er voor iedereen iets te ontdekken valt. Wij verwelkomen u graag! Onze vakkundige modeadviseurs staan voor u klaar.

DAMES

HEREN

KINDEREN

SCHOENEN

SHOP OOK ONLINE OP ROETGERINK.NL

ONZE COLLECTIES

Heren, dames- en kindermode, voor alle gelegenheden

GOED GEKLEED

Maatpakken en overhemden met perfecte pasvorm

SCHOENEN

Nieuwste trends in dames- en herenschoenen

ATELIER

Eigen vakkundig atelier, vaak klaar terwijl u koffie drinkt

LIFT

Alle afdelingen via een lift te bereiken

FASHION MEMBER

Spaar voor 5% bonus bij iedere aankoop

KOFFIE

Gratis kopje koffie in onze gezellige Koffieökk'n

PARKEREN

Voldoende gratis parkeergelegenheid naast de winkel

170 jaar de beste service en passie voor mode

Brasserie R-1854 maakt een dag shoppen compleet!

Bezoek onze schoenenwinkel aan de overkant

Personal Shopper Service op afspraak

Dorpsstraat 148, Enter
0547 - 38 17 66
roetgerink.nl
f @ /roetgerinkmode

Dorpsstraat 139a, Enter
0547 - 38 80 60
brasserier1854.nl
f @ /r1854

